

KASB-HUNAR TA'LIMI

Профессиональное образование
Professional education

Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal
2023-yil, 2-son

Muassislar:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
Pedagogik innovatsiyalar, professional ta'lim
boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti

Bosh muharrir: Z.Y.XUDAYBERDIYEV

Ijrochi direktor: H.SIROJIDDINOV

Tahrir hay'ati:

M.XOLMUXAMEDOV, R.X.JO'RAYEV,
A.Q.JALALOV, A.R.XODJABAYEV,
J.SH.SHOSALIMOV, A.NABIYEV,
A.A.HASANOV, H.SIROJIDDINOV,
K.M.GULYAMOV

Jurnal 2000-yildan nashr etila boshlangan.
O'zbekiston matbuot va axborot agentligida
2007-yil 3-yanvarda qaytadan ro'yxatga olinib,
0109-raqamli guvohnoma berilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Oliy Attestatsiya komissiyasi
tomonidan 2017 yil 29 avgustdagi 241/8 qarori
bilan Pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiyalar
yuzasidan asosiy ilmiy natijalarni chop etishga
tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Manzil: 100095, Toshkent sh., Olmazor tumani
Universitet ko'chasi, 2-uy
Tel.: 90-979-75-89; 94-677-90-32;

E-mail: kasbhunartalimi@mail.ru,
ksbjurnal@inbox.uz.

Nashr uchun mas'ul

H.Sirojiddinov

Sahifalovchi:

I.Sirojiddinov

Tahririyat fikri muallif nuqtai nazariga to'g'ri
kelmasligi mumkin.

Tahririyatga yuborilgan maqolalar tahrir etilmaydi
va egasiga qaytarilmaydi.

Jurnaldan ko'chirib bosilganda "Kasb-hunar ta'limi"
jurnalidan olingani izohlanishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 31.01.2023-yil.
Bichimi 60x84 1/8

Bosma tabog'i 10. Adadi 60 nusxa.
Buyurtma "PROFIEDUPRESS" MChJ
bosmaxonasida chop etildi.

Korxona manzili: Toshkent shahri, Sirg'ali tumani,
Yangi Sirg'ali ko'chasi, 18-uy

МУНДАРИЖА

Akayeva N.M. Ta'lim tizimini isloh etishdagi huquqiy ta'limni o'rni 3
Норкулов Х.Д. Миллий кадриятлар асосида ўсмирларни оилага тай-
ёрлашнинг ўзига хос хусусиятлари 7
Karimov F.X. O'rta yoshdagi 45-60 yoshli erkaklar uchun jismoniy
tayyorgarlikni hisobga olgan holda sog'lomlashtiruvchi mashqlar
jamlanmasini ishlab chiqish 13
Qodirov S.P. Fizika ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalaridan
foydalanishning nazariy asoslari 16
Xo'djanov. A.R. Yunon-rum kurashchilarning chidamliligini oshirish
texnikasi va taktikasi 21
Tursunov Q.N., Totliyev O'.X., Tursunova R.Q., Isanova M.G'. Milliy
dastur talablaridan kelib chiqib boshlang'ich ta'limda tenglamalarni
o'rganishga innovatsion yondashuv 25

Dushaboyev H.A. Bo'lajak professional ta'lim o'qituvchilarini
tayyorlashda zamonaviy didaktik vositalaridan foydalanishning o'ziga
xos xususiyatlari 31

Turanazarova N.R. Pisa xalqaro baholash dasturi uchun topshiriqlar
tayyorlashda matnlarining ahamiyati 36
Sultanov R.O., Xurramov A.J. Robototexnika kursini takomillashtirish
(kelajak kasblari bo'yicha mutaxassislar tayyorlash uchun) 40
Мансурова Т.Т. Инглиз ва ўзбек тилларида ёрдамчи сўзларнинг уму-
мий тавсифи ва уларни ўқитиш усуллари 44
Adizova N.B., Jamolova L.I. Interfaol metodlar va ulardan ta'lim
jarayonida foydalanish 48
Adizova N.B., Nazarova M.X., O'ktamova M.A. Boshlang'ich sinf
o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning metodologik
asoslari va ilmiy-nazariy ahamiyati 52
Hasanova S.F. O'zbek o'quv lug'atlarining istiqloq davri taraqqiyoti va
bugungi kundagi holati 56

Kulboyeva D. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya fani
asosida kreativlik qobiliyatini shakllantirish 61

Боймуродов А.Х. Таълим жараёнини ташкил этишда индивидуал ён-
дашув 65
Botirova Sh.I., Yo'lchiyeva M.M. Ingliz tilini o'qitishda qo'shiq
materiallaridan foydalanishning nazariy asoslari 70
Сулаймонова З.З., Сулаймонова Т.З. Бўлажак бошланғич синф
ўқитувчиларини маънавий-ахлоқий тарбиялашда касб тайёргарлиги-
ни шакллантириш методикасининг натижавий шакллари 76
Обиджанов У. Бўлажак ўқитувчиларни ўқувчиларни биология фани-
нинг замонавий ютуқлари билан таништиришга тайёрлашда илмий-
лик тамойилидан фойдаланиш 83
Adizova N.B., Boymurodova S.I., To'rayev S.D. Boshlang'ich sinf
"ona tili va o'qish savodxonligi" darsliklaridagi komikslar asosida
o'quvchilarni og'zaki va yozma nutqni shakllantirish 87
Xasanova O.Q. Xatolarni kelib chiqishiga sabab bo'luvchi omillar haqida
ayrim mulohazalar 92
Qodirova S.P. Fizika ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalaridan
foydalanishning nazariy asoslari 97
Норқўзиева М.А. Талабаларнинг касбий барқарорлигини шакл-
лантиришда ривожлантирувчи таълим технологияларининг аҳамия-
ти 103
Sattorova M.B. Талабаларнинг касбий барқарорлигини шаклланти-
ришда ривожлантирувчи таълим технологияларининг аҳамияти .. 107
Мадғофурова Д. Фарзанд тарбияси ўзбек оилаларида нажот ва саод-
дат масаласидир 111
Xujanazarova G.G'. Ilmiy-texnik matlarni tarjima qilish jarayonidagi til
va madaniyat muammolari 116
Eshonqulova Sh.E., Eshonqulov Sh.U. O'quvchilar fikrlash
qobiliyatlarini o'stirishda mashqlar sistemasi va testlar majmualaridan
foydalanish 120
Muxametov A.M. Jismoniy mashg'ulotlar, jamoat sport va salomatlik
tadbirlaridagi yukalamalarni takomillashuvining ilmiy va metodologik
asoslari 129

ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ИНДИВИДУАЛ ЁНДАШУВ

АДҲАМ ХУШИМҚУЛОВИЧ БОЙМУРОДОВ

Чирчиқ давлат педагогика университети в.в.б. доценти, педагогика
фанлари бўйича фалсафа доктори

Аннотация. Мақолада таълим сифати даражасини кўрсатиб берувчи кўрсаткич талаба билимини ошириш жараёни учун яна бир омил талабаларга таълим-тарбия беришда индивидуал ёндашув асосида таълим жараёнини ташкил этиш орқали талабанинг билим даражасини оширишга кумаклашиш ёритилган.

Таянч сўзлар: индивидуал, талаба мени, эмоционал, мустақил таълим.

Аннотация. В статье показателем, показывающим уровень качества образования, еще одним фактором процесса повышения знаний студента является поддержка повышения уровня знаний студента путем организации учебного процесса на основе индивидуального подхода к обучению.

Ключевые слова: индивидуал, студент меня, эмоциональное, самостоятельное обучение.

Аввалом бор индивидуал таълим бў-
ўқитувчининг ўқувчига педагогик таъси-
рини амалга оширувчи ўқув машғулот-
лари шаклларида бири. Ўқитувчининг
ўқувчи билан синф жамоасидан ташқа-
рида олиб бориладиган фаолияти тушу-
нилади. Бу таълим шаклларида энг
қадимийси бўлиб, у қадим давр ва ўрта
асрларда кенг қўлланилган.

Ўзбекистон таълими тарихида инди-
видуал таълим шакли кенг қўлланиб ке-
линган. Унинг самараси, айниқса, амалий
санъат, ҳунармандчиликда устоз-шогирд
таълими тарзида намоён бўлган. Машҳур
халқ усталари Тошпўлат Арслонқулов,
Уста Ширин Муродов, Қодиржон Хай-
даров, Маҳмуд Усмонов, Ҳамро Раҳи-
мовлар шу тарзда таълим олганлар. Ин-
дивидуал таълим да бола руҳиятининг
индивидуал хусусиятларини, фан соҳа-
лари ва касб эгаллашга бўлган табиий
мойилликларини тўлиқ эътиборга олиш
имконияти таъминланади[1].

Педагог кадрлар тайёрловчи олий
таълим муассасаларини тизимли риво-

жлантириш ва уларда бошқарув фаоли-
ятини такомиллаштириш, илғор хори-
жий тажрибаларни жорий қилган ҳолда
замонавий таълим дастурларини ишлаб
чиқиш, юқори малакали профессионал
кадрлар тайёрлашни янги босқичга кўта-
риш, шунингдек, педагогика соҳасида
таълим, илм-фан ва амалиёт уйғунлиги-
ни таъминлаш мақсадида, Ўзбекистон
Республикаси Президентининг 2022 йил
21 июндаги “Педагогик таълим сифатини
ошириш ва педагог кадрлар тайёрловчи
олий таълим муассасалари фаолиятини
янада ривожлантириш чора-тадбирлари
тўғрисида ПҚ-289-сон қарори имзолан-
ди[2]. Ушбу қарорда педагог кадрлар
тайёрловчи олий таълим муассасалари-
нинг ўқув жараёнига талабаларда му-
стақил таълим олиш, тизимли таҳлил
қилиш ва ижодий фикрлаш кўникмалар-
ни шакллантиришга қаратилган методи-
каларни жорий қилиш кўзда тутилган.
Талабанинг мустақил таълим олишида,
айнан талаба билан индивидуал тарзида
ишлашга тўғри келади.

Таълимда янгича ёндашувларни жорий этишда педагоглар олдида ўқитиш усуллари ва шакллари такомиллаштириш муаммоси турибди. Замонавий педагогик технологиялар асосида индивидуал ўқитишда шахсга йўналтирилган ёндашувни амалга оширишга ёъналтирилган бўлиши керак. Ушбу ёндашув ва унинг моҳияти педагогик жараёни инсонпарварлаштириш, талаба шахсини ҳурмат қилиш, индивидуал қобилят ва қобилятларни аниқлаш ва ривожлантириш учун шароит яратишдир. Шу билан бирга, талаба ўқув жараёнининг фаол ва масъулиятли субъекти сифатида ҳаракат қилиши керак. Муассасада ўқув жараёни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари ўқув жараёнининг барча субъектларининг ҳамкорлигини таъминлаган ҳолда, шахсга йўналтирилган технологиялар ва ўқитиш усуллари ишлаб чиқишни назарда тутди. Бизга маълум ўқув интизомларини ўрганишда талабаларнинг ўқув фаолиятини, уларнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда педагогик лойиҳалаш муаммоси таълимни инсонпарварлаштириш вазифалари доирасида долзарб бўлиб туюлади. Таълимни индивидуал ёндашув усулларида бири бу ўқувчиларнинг индивидуал таълим йўналишлари (ўз қизиқишларини) бўйича илгарилашини ташкил этишдир. Университет талабаси касбий фаолиятга тайёргарлик кўриш жараёнида ўзининг таълим йўлини индивидуал равишда танлаши керак ва шу педагоглар шу ўйналиш бўйича талабага чўқурроқ таълим бериш лозим.

Маълумки таълим жараёнини ташкил этиш турли усуллар, услублар танланади. Индивидуал ёндашувда талабаларнинг индивидуал хусусиятлари билан

белгиланади ва уни таъминловчи турли ўқув-услубий, психологик-педагогик ва ташкилий-бошқарув тадбирлари ишлаб чиқиш зарур.

Индивидуал таълим таълимидаги янги тушунчадир. Индивидуал таълимнинг асосий шарти шундаки, таълим талаба учун мажбурийат эмас, балки унга бериладиган имтиёздир. Индивидуал таълим таклиф қилинсада, лекин талаб қилмайди. Individual ta'limning maqsadlari тухталадиган бўлсак талабаларга академик ўқув дастурини ўрганиш учун мотивацияни шакллантириш ва ушбу фанларни ўрганишнинг муқобил усуллари тақдим этиш, академик ўқув дастурини ўрганишнинг турли усуллари қандай қилиб энг яхши тарзда давом эттириш бўйича кўрсатмалар бериш, тез-тез вақт оралиғида ўрганишни синовдан ўтказишни таъминлаш, бошқа шахслар билан назорат остида ижтимоий мулоқот қилиш имкониятини таъминлаш ва турли академик бўлмаган фанларни ўрганиш имкониятини таъминлаш.

Таълим жараёнини ташкил этиш индивидуал ёндашув:

- талабаларнинг таълимдаги мустақиллигини таъминлаш, улар учун маълум бўлган методларни танлаш
- талабаларнинг мавжуд билим ҳамда салоҳиятларига, тажрибаларига ишонч билдириш;
- талабаларнинг ижтимоий хусусиятлари ва турмуш тарзини ҳисобга олган ҳолда ўз “мен”ини намоён қилишга бўлган интилишини рағбатлантириш;
- таълим жараёнида профессор-ўқитувчи ва талаба вазифаларини қайта тақсимлаш, профессор-ўқитувчининг етакчилик ролини чеклаш, унга ёрдамчи, маслаҳатчи сифатида қараш;

- талабаларнинг ривожланиш вектори учун зарур шарт-шароитлар яратиш, ҳар бир талабанинг мавжуд салоҳиятидан келиб чиқиб индивидуал қобилиятларини такомиллаштириш, шахс сифатида ривожланишига кўмаклашиш;

Дарс машғулотида индивидуал ёндашув:

- дарс давомида барча талабаланинг меҳнатига нисбатан ижобий эмоционал муносабатни яратиш;

- талабаларга дарс бошида нафақат мавзу, балки дарс давомида ўқув фаолиятини ташкил этиш бўйича маълумот бериш

- талабаларга ўқув материалнинг тури ва шаклини (оғзаки, график, шартли-мажозий) танлашга имкон берувчи технологиялардан фойдаланиш;

- талабаларни топшириқларни бажаришнинг турли йўллари танлаш ва мустақил ишлатишга ундаш;

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Адабиётлар:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1. https://uz.wikipedia.org/wiki/Individual_ta%CA%BClim
2. <https://lex.uz/uz/docs/6079561#6080211>
3. А.Х.Боймуродов, И. Д. Ғаниев, М. Й. Режабов. “Устоз-тьютор-талаба” илмий фаолияти// Academic Research in Educational Sciences, 2022. Volume 3, Issue 2, 902-905 б.
4. Xurramov A.J., Boymurodov A.X. Ta'lim muassasalarida raqamli o'qitish texnologiyasining o'qituvchilar kasbiy kompetensiyasiga ta'siri //O'zMU xabarlari, 2022. №1/9, 212-213 б.